

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
METEA, ALEXANDRU

Limba română actuală : fonetică, vocabularul, gramatică pentru elevi, studenți, învățători, institutori, profesori / Alexandru Metea. - Ed. a 3-a, integral reviz. și completată. - Deva : Editura Emia, 2021

Conține bibliografie

ISBN 978-973-753-516-0

811.135.1

Tehnoredactare și coperta: Marius Leonard Olar

© 2021 by Editura EMIA

© 2021 by Alexandru Metea

Editura EMIA

Str. Mareșal Averescu, nr. 20, 330011 - DEVA

Tel / Fax 0254 230246; E-mail: office@emia.ro,

edituraemia@yahoo.com

www.emia.ro

ALEXANDRU METEA

LIMBA ROMÂNĂ ACTUALĂ

*fonetică, vocabular, gramatică
pentru
elevi, studenți,
învățători, institutori, profesori*

Ediția a 3-a
integral revizuită și completată

Editura
E^{MIA}

Respect pentru drepturile de autor

NAGY, RODICA, *Determinare completivă și determinare circumstanțială în limba română*, Ed. Univ. Suceava, 2002.

NAGY, RODICA, *Sintaxa limbii române actuale. Unități, raporturi și funcții*, Ed. Inst. European, Iași, 2005.

NEAMȚU, G. G., *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, EȘE, Timișoara, 2006.

NEAMȚU, G. G., *Teoria și practica analizei gramaticale*, Ed. Excelsior, Cluj-Napoca, 1999.

NICOLESCU, AUREL, *Probleme de analiză a frazei*, EȘ, Buc., 1969.

NICOLESCU, AUREL, *Probleme de sintaxă a propoziției*, EȘ, Buc., 1970.

PANĂ DINDELEGAN, GABRIELA, *Teorie și analiză gramaticală*, ediția a II-a, Ed. Coresi, Buc., 1994.

PANĂ DINDELEGAN, GABRIELA, *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noi interpretări*, Ed. Humanitas, Buc., 2003.

PITIRICIU, SILVIA, *Abrevierile în limba română*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2004.

POP, GH., *Morfologia limbii române. Structuri și sistem*, Cluj-Napoca, 1998.

POP, GH., *Sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, 1999.

POPUȘOI, CAROLINA, *Structuri sintactice ale limbii române cu element predicativ suplimentar*, Buc., 2002.

SALA, MARIUS, *De la latină la română*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998.

SALA, MARIUS, *Introducere în etimologia limbii române*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1999.

SALA, MARIUS (coordonator), *Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice*, EȘE, Buc., 1988.

SALA, MARIUS (coordonator), *Enciclopedia limbii române*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2001.

SĂRBU, RICHARD, *Antonimia lexicală în limba română*, Ed. Facia, Timișoara, 1977.

SECRIERU, MIHAELA, *Cumulul de funcții sintactice (elementul predicativ suplimentar) în limba română*, Ed. Univ. A. I. Cuza, Iași, 2001.

SECRIERU, MIHAELA, *Nivelul sintactic al limbii române*, Iași, 2007.

Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram, Coord. acad. MARIUS SALA, EA, Buc., 2006.

ȘERBAN, VASILE, *Sintaxa limbii române. Curs practic*, EDP, Buc., 1970.

ȘERBAN, VASILE, EVSEEV, IVAN, *Vocabularul românesc contemporan*, Ed. Facia, Timișoara, 1978.

URITESCU, DORIN, D., *Pleonasmul în limba română. Categorizare, exemplificări, analize, structuri morfo-sintactice preferențiale*, Ed. Vic All, Buc., 2006.

VINȚELER, ONUFRIE, *Probleme de sinonimie*, EȘE, Buc., 1983.

VRĂJITORU, A., *Interferențe categoriale la substantivele românești*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 1999.

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Abrevieri	7
Fonetica	11
Sunet. Literă. Alfabet	12
Vocale. Semivocale. Consoane	16
Diftong. Triftong. Hiat	19
Accentul	22
Silaba	26
Despărțirea cuvintelor în silabe	28
Vocabularul	31
Structura vocabularului	32
Îmbogățirea vocabularului	41
Familia lexicală	55
Cuvinte monosemantice și polisemantice	58
Sinonimele	61
Omonimele	66
Antonimele	68
Paronimele	70
Pleonasmul	73
Morfologia	75
Substantivul	76
Articolul	86
Adjectivul	90
Pronumele	96
Numeralul	112
Verbul	118
Adverbul	134
Prepoziția	141
Conjuncția	144
Interjecția	149
Analiza morfologică	152
Analiza morfologică	153

Sintaxa propoziției și a frazei	158
Subiectul	159
Propoziția subordonată subiectivă	165
Predicatul	170
Propoziția subordonată predicativă	179
Atributul	184
Atribut pronominal anticipat	189
Propoziția subordonată atributivă	191
Complementul direct	197
Complementul direct secundar	201
Propoziția subordonată completivă directă	203
Propoziția subordonată completivă directă secundară	206
Complementul indirect	208
Complementul indirect prepozițional	211
Propoziția subordonată completivă indirectă	214
Propoziția completivă indirectă prepozițională	216
Complementul de agent	219
Propoziția subordonată completivă de agent	222
Complementul circumstanțial de loc	224
Propoziția subordonată circumstanțială de loc	227
Complementul circumstanțial de timp	229
Propoziția subordonată circumstanțială de timp	232
Complementul circumstanțial de mod	237
Complementul de mod comparativ	240
Propoziția subordonată circumstanțială de mod	243
Propoziția subordonată de mod comparativă	245
Complementul circumstanțial de cauză	248
Propoziția subordonată circumstanțială de cauză	251
Complementul circumstanțial de scop	254
Propoziția subordonată circumstanțială de scop	256
Complementul circumstanțial condițional	259
Propoziția subordonată circumstanțială condițională	261
Complementul circumstanțial concesiv	264
Propoziția subordonată circumstanțială concesivă	266
Complementul circumstanțial consecutiv	269
Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă	271

Părți de propoziție și propoziții subordonate studiate în liceu și în învățământul superior	274
Complementul circumstanțial sociativ	275
Propoziția subordonată circumstanțială sociativă	279
Complementul circumstanțial instrumental	281
Propoziția subordonată circumstanțială instrumentală	284
Complementul circumstanțial de relație	286
Propoziția subordonată circumstanțială de relație	290
Complementul circumstanțial opozițional	292
Propoziția subordonată circumstanțială opozițională	295
Complementul circumstanțial cumulativ	298
Propoziția subordonată circumstanțială cumulativă	301
Complementul circumstanțial de excepție	304
Propoziția subordonată circumstanțială de excepție	308
Elementul predicativ suplimentar	311
Propoziția subordonată predicativă suplimentară	316
Analiza sintactică a propoziției și a frazei	319
Analiza sintactică a propoziției	320
Analiza sintactică a frazei	324
Teste de analiză complexă (1-25)	335
Teste grilă (1-16)	342
Rezolvarea aplicațiilor și a testelor	389
Fonetică	390
Vocabularul	395
Morfologia	404
Sintaxa propoziției și a frazei	417
Rezolvarea testelor de analiză complexă	445
Rezolvarea testelor grilă	469
Bibliografie selectivă	474

SUNET. LITERĂ. ALFABET

Fonetica este o ramură a lingvisticii care studiază sunetele vorbirii, adică ale limbajului articulat, specific omului, urmărind structura acustică a sunetelor, modul cum iau naștere, se combină sau se modifică.

Spre deosebire de fonetică, fonologia, o disciplină mai nouă, face abstracție de faptul că sunetele pot avea mai multe variante și studiază fonemele (sunetele-tip), adică acele unități sonore care au funcția de a diferenția cuvintele între ele, așa cum se întâmplă, de pildă, cu *m*, *l*, *r*, *s*, *t*, în seria de cuvinte *mac*, *lac*, *rac*, *sac*, *tac*.

Dominate încă de un spirit tradiționalist, manualele școlare păstrează însă vechea terminologie și de aceea se folosesc *sunet* cu sensul de "fonem" și *fonetică* cu sensul de "fonologie".

Cuvintele sunt alcătuite din silabe, iar acestea din sunete (foneme).

În scris sunetele sunt redată prin litere, care așezate într-o anumită ordine formează alfabetul:

a A	d D	i I	m M	r R	u U	z Z
ă Ă	e E	î Î	n N	s S	v V	
â Â	f F	j J	o O	ș Ș	w W	
b B	g G	k K	p P	t T	x X	
c C	h H	l L	q Q	ț Ț	y Y	

În general litera corespunde unui sunet, ca în cuvintele *elev* (4 sunete, 4 litere) și *casă* (4 sunete, 4 litere). Există însă numeroase situații care demonstrează că litera nu trebuie confundată cu sunetul (fonemul):

a) Aceeași literă poate nota sunete (foneme) diferite:

Literele *c* și *g*, dacă nu sunt urmate de literele *h*, *e*, *i*, notează sunete care se rostesc ca în cuvintele *carte*, *acord*, respectiv *gară*, *ogradă* (lingviștii notează aceste sunete *k*, *g*).

Literele *c* și *g*, dacă sunt urmate de literele *e*, *i*, pot reda sunete care se rostesc ca în cuvintele *cerb*, *cisternă*, *gem*, *girant* (lingviștii notează aceste sunete *č*, *ğ*, iar *e*, *i* sunt sunete independente) sau redau un singur sunet (deci literele *e*, *i* nu marchează sunete independente), după cum se poate vedea la despărțirea lor în silabe: *ceas* (o silabă), *melci* (o silabă), *geam* (o silabă), *fragi* (o silabă).

b) O singură literă poate reprezenta simultan două sunete:

Astfel litera *x* reprezintă atât grupul de sunete *ks* (ca în cuvintele *excepție*, *excursie*, *prefix*, *suffix*), cât și grupul de sunete *gz* (ca în cuvintele *examen*, *exemplu*, *exercițiu*), pe care mulți vorbitori îl pronunță tot *ks*, crezând că așa e bine.

Pentru pronunțarea corectă a cuvintelor se poate consulta *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005 și Alexandru Metea, Monica Huțanu, *Dicționar ortografic esențial* (Editura EMIA, Deva, 2008), care notează atât scrierea, cât și pronunțarea lor corectă.

c) Grupurile de litere *ch*, *gh* urmate de literele *e* sau *i* reprezintă două sunete (*e*, *i* își păstrează calitatea de sunete independente) în cuvinte ca:

pachet (6 litere, 5 sunete)

chitanță (8 litere, 7 sunete)

ghețuș (6 litere, 5 sunete)

ghindă (6 litere, 5 sunete)

Alteori aceleași grupuri de litere marchează un singur sunet (notat de lingviști *k'*, *g'*) după cum se poate remarca la despărțirea în silabe:

unchi (o silabă; 5 litere, 3 sunete)

unghi (o silabă; 5 litere, 3 sunete)

chiar (o silabă; 5 litere, 3 sunete)

ghiara (două silabe; 6 litere, 4 sunete).

d) Același sunet poate fi redat, în scris, prin litere diferite:

Sunetul *i* este redat în mod curent prin litera *i* la începutul ori la sfârșitul cuvântului (*început, întrebuințare, a coborî, a hotărî*) sau după prefix (*neîncetat, reîntrebuințare*) și prin litera *â* în interiorul cuvântului (*adânc, pâine, România*).

Sunetul *c* este redat prin litera *c* în *carte, curaj, acar* etc., prin litera *k* în *kaliu, kilogram, kilometru* etc., și mai rar prin litera *q* în *Qatar* (se pronunță *catar*).

Sunetul *v* este notat atât prin litera *v* în *vapor, avion, a avansa* etc., dar și prin litera *w* în *Weber, Wolf* etc.

Deși limba română are o scriere fonetică, adică scriem aproape cum vorbim, s-a putut observa că între literă și sunet (fonem) nu există întotdeauna o echivalență deplină.

Sistematizând situațiile discutate mai înainte se poate ajunge la următoarele concluzii:

1. În mod obișnuit o literă notează un singur sunet (fonem), așa cum este cazul literelor *a=a* (*sac*), *ă=ă* (*măr*), *â=î* (*România*), *b=b* (*bine*), *d=d* (*dac*), *f=f* (*foc*), *î=i* (*în*), *j=z* (*jar*), *l=l* (*leu*), *m=m* (*moș*), *n=n* (*nuc*), *p=p* (*pom*), *r=r* (*rac*), *s=s* (*suc*), *ș=ș* (*șarpe*), *t=t* (*tren*), *ț=ț* (*țap*), *v=v* (*vară*), *z=z* (*zonă*).

2. Literele *e, i, o, u, c, g, h* au următoarele valori:

e: - vocala *e* (*elev, eră*)

- difongul *ie* (*el, ei, ele, este, eram, e* etc.)

- semivocala *e* în diftongi (*pleacă, seacă*) și în triftongi (*beau, vreau*)

- literă ajutătoare în combinațiile *ce, ge, che, ghe* înainte de o vocală (*tăcea, geam, cheamă, gheață*)

i: - vocala *i* (*în, institut*)

- vocala *i* nesilabică la sfârșitul cuvântului când marchează înmuierea consoanei finale (*lupi, pomi, chemi, vezi*)

- semivocala *i* în diftongi (*iepure, cai*) și triftongi (*trăiau, lupoaică*)

- literă ajutătoare în combinațiile *ci, gi, chi, ghi* înainte de o vocală (*ciumă, giuvaer, chior, ghiol*) sau la sfârșitul cuvântului (*unchi, unghi*)

o: - vocala *o* (*pom, soră*)

- semivocala *o* în diftongi (*soare*) sau în triftongi (*lupoaică*)

u: - vocala *u* (*urs, urzică*)

- semivocala *u* în diftongi (*legau*) sau în triftongi (*loveau*)

c: - consoana *k* înainte de vocală (în afară de *e, i*) și înainte de consoană (*acru, cravată*)

- consoana *č* înainte de *e, i* (*ceapă, ciur*)

- consoana *k'* în combinația *ch+e, i* (*chel, chip*)

g: - consoana *g* înainte de vocală (în afară de *e, i*) și înainte de consoană (*gală, grav*)

- consoana *ğ* înainte de *e, i* (*gest, giruetă*)

- consoana *g'* în combinație *gh+e, i* (*ghem, ghiveci*)

h: - consoana *h* (*harnică, horă*)

- literă ajutătoare în combinațiile *ch+e, i* și *gh+e, i* (*rachetă, chiuveță, gheretă, ghiocel*)

Literele *k, q, w, și y* sunt folosite în nume proprii străine (*Kiev, Qatar, Washington, Yemen*) sau în neologisme cu o circulație internațională, având următoarele valori:

k: - consoana *k* înainte de vocală (afară de *e, i*) și înainte de consoană (*kaki, kripton*)

- consoana *k'* înainte de *e, i* (*keramit, kilometru*)

q: - consoana *k* (*quasar, quarc*)

w: - consoana *v* (*wagnerian, watt*)

y: - vocala *i* (*hobby*)

- semivocala *i* (*yen, yoga*)

Litera *x* notează grupul de sunete (foneme) *ks* (*box, boxă, boxer, taxă, taxi*), sau *gz* (*examen, examina, examiner, exemplu, exercițiu*).

VOCAL. SEMIVOCAL. CONSOANE

După cum am văzut, cuvintele sunt alcătuite din silabe, iar acestea din sunete, pe care le notăm cu ajutorul literelor.

Sunetele articulate sunt fenomene fizice care se caracterizează prin tărie, înălțime, durată și timbru. Ele iau naștere atunci când aerul expirat din plămâni intră în vibrație și își modifică caracteristicile în funcție de obstacolele pe care le întâlnește în drumul său: laringele, coardele vocale, cavitatea bucală (limba, palatul sau cerul gurii, uvula sau omușorul, dinții și alveolele lor, buzele).

Sunetele sunt de două feluri: *v o c a l e* (aerul intrat în vibrație nu întâlnește niciun obstacol în timp ce parcurge laringele, coardele vocale și cavitatea bucală) și *c o n s o a n e* (aerul întâlnește diferite obstacole).

V o c a l e l e sunt sunete continue, deci cu o durată lungă, care se rostesc fără ajutorul altor sunete. Limba română are 7 vocale: *a, ă, e, i, î, o, u*.

În funcție de locul de articulare, de gradul de deschidere a gurii și de participarea buzelor, vocalele limbii române se clasifică astfel:

participarea buzelor locul de articulare gradul de deschidere a gurii	vocale nelabiale		vocale labiale
	anterioare	mediale	posterioare
închise	i	î	u
mijlocii	e	ă	o
deschise		a	

Unele vocale sunt *î n t r e g i*, sau *p l e n i s o n e*, și pot forma singure o silabă (*a-cru, e-ra-tă, i-lo-gic, o-pe-ră, u-ra-gan*) sau împreună cu una sau mai multe consoane (*ca-să, spre, în-co-tro*).

Alte vocale, în anumite condiții fonetice, pot fi *s e m i v o c a l e*, care nu pot să formeze singure o silabă, ci se asociază cu o vocală, alcătuind diftongi sau trifongi (vom vedea, în continuare, ce se înțelege prin diftongi și trifongi). Dintre cele 7 vocale ale limbii române *a, ă, î* sunt întotdeauna plenisone, iar celelalte 4 vocale (*e, i, o, u*) pot fi atât plenisone, deci capabile să formeze singure o silabă, cât și semivocale, după cum se poate observa din exemplele care urmează.

E - este vocală plenisonă sau silabică în cuvintele *elev (e-lev), cetate (ce-ta-te), prevedere (pre-ve-de-re)* și semivocală în cuvintele *lucrează (lu-crea-ză), verdeață (ver-dea-ță), vedeau (ve-deau)*.

I - apare ca vocală plenisonă sau silabică în cuvintele *mină (mi-nă), plimbare (plîm-ba-re), codri (co-dri)* și ca semivocală în cuvintele *iarnă (iar-nă), iau (iau), măturoi (mă-tu-roi)*.

O - este vocală plenisonă sau silabică în cuvintele *om (o silabă), colonel (co-lo-nel), concert (con-cert)* și semivocală în cuvintele *soare (soa-re), culoare (cu-loa-re), aripioară (a-ri-pioa-ră)*.

U - apare ca vocală plenisonă sau silabică în cuvintele *urs (o silabă), bunătate (bu-nă-ta-te), drumeț (dru-meț)* și ca semivocală în cuvintele *ou (ou), cadou (ca-dou), erou (e-rou), iau (iau)*.

După cum s-a putut observa, *s e m i v o c a l e l e* nu pot fi rostite singure și de aceea ele nu pot alcătui o silabă decât împreună cu o vocală plenisonă.

C o n s o a n e l e, spre deosebire de vocale, care sunt sunete continue, sunt formate mai ales din zgomete care iau naștere fie prin închiderea și apoi deschiderea bruscă a cavității bucale, fie prin strâmtarea drumului pe care îl străbate aerul în vibrație. Consoanele nu pot fi rostite singure, ci cu ajutorul unei vocale.

Limba română are 22 de consoane, pe care lingviștii le notează astfel: *b, k, ă, k', d, f, g, ă, g', h, j, l, m, n, p, r, s, ș, t, ts, v, z* (vezi cap. *Sunet, literă, alfabet*).

După locul și modul de articulare, lingviștii clasifică consoanele limbii române astfel:

locul de articulare		bi-labiale		labio-dentale		dentale		pre-palatale		palatale		post-palatale (velare)		larin-gale	
		surde	sonore	surde	sonore	surde	sonore	surde	sonore	surde	sonore	surde	sonore	surde	sonore
nesonante	oclusive (explozive)	p	b			t	d			k*	g*	k	g		
	semioclusive (africate)					tʃ		ʃ	ʒ						
	constrictive (fricative)			f	v	s	z	ʃ	ʒ					h	
sonante	oclusive nazale		m				n								
	lichide						l								
	vibrante						r								

DIFTONG. TRIFTONG. HIAT

Dacă despărțim în silabe (vezi cap. *Silaba*) cuvântul *moară* (moa-ră) observăm că în prima silabă vocala *a* este precedată de semivocala *o*. Acest grup de două sunete diferite (dintre care unul este vocală, iar celălalt este semivocală), care se pronunță în aceeași silabă, se numește **d i f t o n g**.

Dacă vocala urmează după semivocală, diftongul se numește **a s c e n d e n t** sau **u r c â t o r**.

Diftongii ascendenți sau urcători sunt:

- *ea*: alcargă (a-lear-gă), seară (sea-ră), vedea (ve-dea);
- *ia*: iarbă (iar-bă), iarnă (iar-nă), iască (ias-că);
- *oa*: boală (boa-lă), coală (coa-lă), roată (roa-tă);
- *ua*: acuară (a-cua-re-lă), cucuvea (cu-cu-vea-ua), ploa (plo-ua);

(plo-ua);

- *ie*: iepure (ie-pu-re), iertare (ier-ta-re), piedică (pie-di-că);
- *eo*: deodată (deo-da-tă), deoparte (deo-par-te), vreo (vreo);
- *io*: iod (iod), iolă (io-lă), Iorgu (Ior-gu);
- *iu*: Aiud (A-iud), iute (iu-te), studiu (stu-diu);
- *uă*: nouă (no-uă), ploa (plo-uă), rouă (ro-uă);
- *ui*: plouând (plo-uând).

Dacă vocala este urmată de o semivocală, diftongul se numește **d i f t o n g c o b o r â t o r** sau **d e s c e n d e n t**.

Diftongii descendenți sau coborători sunt:

- *ai*: haimana (hai-ma-na), pai (pai), rai (rai);
- *ei*: mei (mei), tei (tei), suveică (su-vei-că);

- *ii*: copii (co-pii), cutii (cu-tii), știi (știi);
- *ăi*: clăi (clăi), săi (săi), tigăi (ti-găi);
- *îi*: căpătâi (că-pă-tâi), rămâi (ră-mâi), mâine (mâi-ne);
- *oi*: mușuroi (mu-șu-roi), noi (noi), ploi (ploi);
- *ui*: nimănui (ni-mă-nui), pui (pui), văzui (vă-zui);
- *au*: august (au-gust), băgau (bă-gau), sau (sau);
- *eu*: antreu (an-treu), corifeu (co-ri-feu), leu (leu);
- *iu*: argintiu (ar-gin-tiu), fiu (fiu), geamgiu (geam-giu);
- *ou*: bou (bou), hublou (hu-blou), ou (ou), tablou (ta-blou);
- *ău*: dulău (du-lău), flăcău (flă-cău), tău (tău);
- *îu*: frâu (frâu), grâu (grâu), pârau (pâ-râu).

Dacă despărțim în silabe cuvântul *vedeau* observăm că silaba a doua (deau) cuprinde în afară de vocala *a* și două semivocale: *e* și *u*.

Grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală și două semivocale și pronunțat în aceeași silabă se numește *triftong*.

Triftongul are de obicei structura: semivocală + vocală + semivocală (se numește triftong *centrat*), ca în cuvintele *beau*, *vreau*, *trăiau*, *trăiai*, *lupoaică* etc., în timp ce structura semivocală + semivocală + vocală (se numește triftong *ascendent* sau *urcător*) apare mult mai rar, ca de pildă în cuvintele *leoarcă*, *pleoapă*, *aripioară*, *inimioară*.

La despărțirea în silabe a cuvântului *poezie* (po-e-zi-e) remarcăm că vocalele alăturate *oe* și *ie* fac parte din silabe diferite (ele nu se rostesc împreună, în aceeași silabă). Acest fenomen poartă denumirea de *hiat*, prin care se înțelege întâlnirea în interiorul aceluiași cuvânt a două vocale care fac parte din silabe diferite.

Vocale în hiat întâlnim și în cuvintele următoare: *aer* (a-er), *știință* (ști-in-ță), *alcool* (al-co-ol), *cooperativă* (co-o-pe-ra-ti-vă), *zoologie* (zo-o-lo-gi-e), *poet* (po-et), *națiune* (na-ți-u-ne) etc.

Observație.

Intrucât pronunțarea vocalelor în hiat solicită un efort suplimentar din partea vorbitorilor se observă în ultima vreme tendința de a rosti greșit cuvintele *zoologie*, *alcool*, *cooperativă*, *știință*, *științific*, *aspectuos*, *respectuos* prin înlăturarea uneia dintre cele două vocale în hiat (*zologie*, *alcol*, *coperativă*, *știință*, *științific*, *aspectos*, *respectos*). Alteori se introduce o semivocală între cele două vocale în hiat: *poet* (pronunțat greșit *poiet*), *poezie* (pronunțat greșit *poiezie*), *alee* (pronunțat greșit *aleie*), *idee* (pronunțat greșit *ideie*), *muzee* (pronunțat greșit *muzeie*), *licee* (pronunțat greșit *liceie*) etc. Ambele "soluții" sunt incorecte.

ACCENTUL

Dacă despărțim în silabe cuvintele *carte* (car-te) și *scriitor* (scri-i-tor) se observă că, de fiecare dată, una dintre silabe se pronunță mai intens decât celelalte: este vorba de silabele *car*, respectiv *tor*. Această pronunțare mai intensă sau pe un ton mai înalt a unei silabe dintr-un cuvânt, sau a unui cuvânt dintr-o propoziție sau frază, se numește a c c e n t.

Spre deosebire de limba franceză, unde accentul stă numai pe ultima silabă a cuvântului, și de limba maghiară, unde accentul stă întotdeauna pe prima silabă a cuvântului, limba română are accent l i b e r în sensul că el nu are un loc fix, ci poate sta:

a) pe ultima silabă a cuvântului (accent *oxiton*):

- podea (po-deá)
- popor (po-pór)
- ușor (u-şór)

b) pe penultima silabă a cuvântului (accent *paroxiton*):

- masă (má-să)
- parte (pár-te)
- Timișoara (Ti-mi-şoá-ra)

c) pe antepenultima silabă a cuvântului (accent *proparoxiton*):

- mătură (mă-tu-ră)
- pătură (pă-tu-ră)
- repede (ré-pe-de)

d) pe a patra sau a cincea silabă (numărată de la sfârșit spre începutul cuvântului):

- prepeliță (*pré-pe-li-ță*)
- nouăsprezece (*nó-uă-spre-ze-ce*).

Deși în limba română accentul este liber, se poate constata că cel mai frecvent accentuarea se face pe penultima sau pe antepenultima silabă a cuvântului.

Comparând flexiunea nominală și cea pronominală cu flexiunea verbală se observă anumite diferențe în ceea ce privește accentul.

Astfel, în cazul substantivelor, accentul rămâne fix, așa cum se vede din compararea formelor gramaticale ale cuvântului *stúdiu* (N. Ac. singular), *stúdiului* (G. D. singular), *stúdii* (N. Ac. plural), *stúdiilor* (G. D. plural), care au accentul pe prima silabă (*stú*). Locul accentului se schimbă doar în cazul unor neologisme ca *rádío* - *radiouri*, *zéro* - *zerouri*.

Spre deosebire de substantive și pronume, în flexiunea verbelor constatăm frecvent că locul accentului se schimbă, adică acesta este mobil:

- aștept (*aș-tépt*), așteptăm (*aș-tep-tăm*), așteptaserăm (*aș-tep-tá-se-răm*).
- cânt (*cânt*), cântăm (*cân-tăm*), cântaserăm (*cân-tá-se-răm*).

Fiind liber, accentul are adeseori funcția de a deosebi două cuvinte sau forme gramaticale diferite care au însă aceeași grafie.

Prima situație o ilustrăm cu perechile de cuvinte:

- ácele (pluralul substantivului *ac*) - acéle (pluralul pronumelui *aceea*);
- copii (pluralul substantivului *copil*) - cópii (pluralul substantivului *copie*);
- companie (subunitate militară) - companie (tovărășie);
- coréctor (persoană) - corectór (aparat);
- diréctor (substantiv) - directór (adjectiv);
- háină (substantiv) - haină (adjectiv);
- tórturi (pluralul substantivului *tort*) - tortúri (pluralul substantivului *tortură*);
- véselă (adjectiv) - veselă (substantiv) etc.